

עין משפט
נר מצוה

לא:

באן בבת אחת באן בזה אחר זה. קשיא דהכא משמע כיון שמתקבל עדותו של ראשון ואע"פ שלא עשו ע"י עדותו שום מעשה ולא שום הוראה רק שלא העיד השני בתוך כדי דיבורו של ראשון הוי דבריו של שני במקום ראשון כדבריו של אחד במקום שנים

הכי משמע לפירוש רש"י והא דפרק האשה שהלכה (יבמות דף קח:) תנן עד אומר מת וניסת וצא אחר ואמר לא מת לא תכל וקא דייק בגמ' טעמא דניסת הא לכתחילה לא תנשא והאמר עולא וכו' ומשני הכי קאמר עד אומר מת והמירוה לינשא וצא אחר ואמר לא מת לא תכל מהמירה הראשון והא תסס דצוה אחר זה מיירי דהא ניסת בנתיים ואפ"ה צבה"ג צוה אחר זה אס לא ניסת לא תנשא אא"כ המירוה לינשא דאמר לא תכל המירה הראשון ופירש נמי רש"י הסם לדוקא שהמירו קודם שיצא עד השני המכחישו אבל אס קודם שהמירוה מודה עולא דלא סמכינן אקמא דלכתני לא אחשביניה כמרי להכי נראה לפרש הכא צוה אחר זה שקיבלו עדות הראשון והורו ע"פ עדותו מיהו תימה עולא גופיה דאמר הכי אליביה תני לא היתה שותה מה דוחקיה למימר הכי והא מתניתין לא משמע ששהה השני אחר הראשון עד שהורו ואסרוה עליו ואמרו אינה שותה וי"ל דמתניתין בסתם קמני אז נמי רבי יצחק ועולא הוה מתמרי להאיא דהאשה זוטא כדמתמרי אליבא דר' יוחנן צפ' שני דכתובות (דף כג:) משום לוות שפטים והאיא דהאשה רצה (יבמות דף פח:) לא דמיא לתירויהו משום דגבצא אתי וקאי: **הא** חד וחד לא היתה שותה תיובתא דרבי חייא. נראה האי דלא דמי ליה צוה אחר זה משום דסוף סוף מיקשי דיוקא דסיפא דשנים אומרים נטמאת וא' אומר לא נטמאת לא היתה שותה אחד חד וחד היתה שותה צמאי מוקמת לה ע"כ צבת אחת מאי קמ"ל היינו רישא הילכך נריך לתרוצי כר' נחמיה צין לר' יצחק צין לר' חייא הני תרמי צבי דסיפא תימה היכי הוה מתמן ר' יצחק ממני' דפרק אמרו לו (כריתות דף יא:). דמתן עד אמר אכל ועד אמר לא אכל אשה אומרת אכל ואשה אומרת לא אכל מציא חסם תלוי כיון דהאמניה תורה הי' אחד דנפקא לן מאו הודע אליו חטאתו (ויקרא ד) חטאת הוי ליה לאיתויי צשלמא רבי חייא הוה מוקי לה צבת אחת. ירושלמי גידל צר צימןן צסם צב אמר צכל מקום" שהשכירו עד אחד עדות האשה כחשם האיש מכחיש את האשה והאשה מתכשפת את האשה דמתן עד א' אמר נטמאת ואשה אומרת לא נטמאת אשה אומרת נטמאת ועד א' אמר לא נטמאת תנא דבי רבי אומר כן ותו צירושלמי עד אחד אמר נטמאת ועד אחד אמר לא נטמאת

שמעון צ"ר אבא צסם ר' יוחנן כאן לא היתה שותה וצבעלה ערופה היו עורפין וטעמא מפני שחאן רגלים לדבר ומסיק נמי הסם דבעידי טומאה לא אמרינן עדות שצטלה מוקתה צטלה כולה מפני שרגלים לדבר:

מוהו

עדות שצתורה לפיכך פסולין וכשירין שוין צה והלך אחר רוב דעות והאמר נטמאת ועדותו ואחר כך צאו מאה נשים כעד א' דמיין והוה ליה קמא שנים ואין דבריו של אחד במקום שנים ואינה שותה:

מי שקינא פרק שישי סוטה

שאוסרסה איסור עולם. כדאמר (לעיל דף כח). צטורה ספק מנטמאה ונטמאה וכ"ש ודאית: **עד אומר נטמאת ועד אומר לא נטמאת**. אוקי חד צהדי חד והרי היא כספיקא ושותה: **ושנים אומרים לא נטמאת**. כלומר לא נטמאת צפנין שכשצאת ומצאת שנסתרו יחד גס אנו היינו עמך ובפנינו לא נטמאת הרי נסתלק העד הזה ובטלו דבריו מפני השנים והרי היא כספיקא אס נטמאת קודם שצאו אלו ומלאום והיתה שותה. ובגמ' מפרש למאי אינטריכו כל הנך צבי: **גמ'** **צה** ולא צקינוי כו'. למאי אינטריך גזירה שוה הא כמיצ גבי טומאה ועד אין צה ומיעוטא הוה צה עד אחד נאמן ולא בעדות אחרת והויא לה עדות סמירה כשאר כל עדיות שצתורה: **וטומאה צעלמא**. עד א' שהעיד לא אשה שלא קינא לה בעלה ואמר נטמאת מניין דלא מהימן ולא אמרינן אטומאת אשה הימניה רחמנא לא שגא לאחר קינוי ולא שגא צלא קינוי תלמוד לומר כו' וכי הימניה רחמנא צטומאה שחמר קינוי ויש עידי סמירה שנים ועד מעיד שנטמאת שרגלים לדבר. ובפרק קמא (לעיל דף ג.) פרכין והא כי כמיצ קינוי צתר הכי כמיצ ומשנינן ועצר כמיצ שכבר עבר: **הא לא מכחיש ליה כו'**. הוה הדין דהוה ליה למצעי ארישא דקמני צהדיא אחד אומר אני ראיתייה שנטמאת לא היתה שותה אלמא מהימן אלא משום דצעי לאקשויי עלה כי מכחיש ליה מאי הוי הא הימניה רחמנא להאי דלמר נטמאת צבי תמי והוי ליה הא למכחיש ליה חד ואין דבריו של אחד במקום שנים: **הרי כאן שנים**. הרי הוה כשנים: **קשיא דעולא**. דכיון דהאמניה תורה הרי העמידנו במקום שנים: **כאן צבת אחת**. מתני' כשהעידו שניהם בתוך כדי דיצור דצטלו דבריו מיד דלא נתקיימוה עדותן צבד". והיכא האמניהו תורה כשים כגון אס העיד עדותו וי"א דמו לא מני חד לאכחושיה: **הא חד וחד**. על כרחיך לא היתה שותה תנא צרישא דאי היתה שותה קמני הא מו למה לי השתא צחד הוי הכחשה תרי מצעיא פשיטא דאין אחד צמקום שנים וממני' לדיוקא דידיה תנא ליה דאי לאשמועינן היא גופה פשיטא דלא אינטריך: **אמר לך ר' חייא ולטעמין**. דסצירא לך דמתני' לגופיה לא אינטריך דהא פשיטא דאין א' צמקום שנים ולדיוקא אתא סיפא מאי מידוק מיניה אלא מתני' לא לדיוקא אתא אלא לאשמועינן היא גופה אינטריך דשנים דקא תנא צפסולי עדות קאמר כגון נשים או עצדים ואשמועינן דשתי נשים מצטלות דצרי עד א' צין צרישא צין צסיפא ולקמן [ג.] פריך תרמי למה לי. והאי דלא שני ר' ורבא

דבריהם כד א באיש לכל עון ולכל חטאת בכל חטא אשר יקראו על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר: דברים יט טו
3. וְשָׁכַב אִישׁ אִתָּהּ שְׁבַת זָרָה וְגָעַל מַעְיָנִי אִשְׁתָּהּ וְנִסְתָּרָה וְהָיָה נִטְמָאָה וְעַד אֵין בָּהּ הִדּוּא לֹא נִתְּפָשָׁה:

במדבר ד יג

הגהות הב"ח

(א) במשנה חף כאן על פי: (ג) רש"י ד"ה אמר לך וכו' רבי חיאל מיעטאם בזה אחר ודלעולם במקום שונים לא האמניה תורה עד אחד משום דקא דייק וכו' לא ראיית אלמנא צהדי דגדי קאמו הס"ד וינ"צ כלומר לא הוה ניחא ליה לאוקמי מתני' דלא מיירי אלא בזה אחר זה דמסתמא ודאי כיון דרצו העדות ביחד צאו צבת אחת לצדי אכל צמקון קא מתפרש רש"י דטוא"ל נמי מוקימין לה וצין צבת אחת וצין טוא"ל קמייר:

מוסף רש"י

תלמוד לומר. חאשה מקלקלתי כי מלא צה עדות דצר ולהלן כי (ועלי"ג) בה ולא בקינוי כו' מביעני ליה. דכיון דכמיצ צה מיעטאם הוה ולא מגינן שאר עדיות דלשה מינה וקמו לו צמלמיייהו ככל עדיות שצתורה (שם). הכי גמי קאמר. וגזירה שוה למילתא אחתיו נקט ומתנימין ספורי מתספאם והכי תני מ"ה צה ולא בקינוי לא בסמיה וגזירה שוה לעומתא אשה דעלמא שלא קינא לה בעלה וצא עד אחד ואמר אני ראיתייה שנטמאה דלא מהימן, והכא הוה דמהימן משום דרגלים לדבר (שם). ועד אין בה בשנים הכתוב מדבר. וקאמר עדים שנים אין צטומאה וו אלא עד אחד, וקרא צטומאה קמישפעי ושכב איש אותה שכבת ועד ועדים שנים אין צה אלא אחד והיא לא נתפשה, לא נאנסה, וממילא משעינן דמהימן, מדכמיז והיא לא נתפשה, להאמרי עליה צה הכתוב לזנוט כמזירה, ומרישא דקרא נמי שמעת דמהימן, דקאמר ומעלה צו מעל ושכב איש אותה ואין מעיד דצבר אלא זה, דהאי קרא צתר קינוי כמיצ דכמיצ כמריה ועבר עליו רוח קנאה וגו' ודרשין ליה שכבר עבר (ועלי"ג). או אינו אלא באחד. דקאמר קרא דלפילוי עד אחד אין צה (שם). ת"ל לא יקום עד אחד באיש. מהאי קרא משמעין דכל עד האמור צמורה שנים הים כמפרש ואולי משמע שצאמר לא יקום עד. ולא נאמר עדים איני יודע דאחר קאמר, אלא מדאנטריך למיכסב אחד שמוע מינה דעד שנים משמע, דאין אלא לשון עדות וסמם עדות שנים (ועלי"ג). ואמר דרחמנא הרי לית בה. לעיל קאי לפרושי מסקנא דמילתיה היכי מדרים ועד אין צה (שם). הרי כאן שנים. הרי הוה חסוב כשנים כגון בעדות אשה לומר שמת בעלה ובעדות סוטה לומר נטמאה (רבותא פת). הלך אחד אחר רוב דעות. אין דין עדות צצבר, מדעד אחד נאמן צה, הלכך פסולים נאמנים כשכרים והלך אחר הרוב (שם) אין שם תורת עדות, כי היכי דחד חשיב פסולי עדות נמי חשיב, הלכך הלך אחר רוב דעות ואין עליך

חייא מניעתא צוה אחר זה (א) משום דקא דייק מתני' צבת אחת דקמני ושנים אומרים לא (א) ראינוהו אלמא צהדי הדדי קאמו דלעולם צמקום שנים לא האמניה תורה עד אחד: **כל מקום שהאמינא תורה כו'**. הויאיתו לעדות זה מכלל כל דאמר **דאמרי כל היכא דאסא עד כשר מעיקרא**. והכא

דקרא נמי שמעת דמהימן, דקאמר ומעלה צו מעל ושכב איש אותה ואין מעיד דצבר אלא זה, דהאי קרא צתר קינוי כמיצ דכמיצ כמריה ועבר עליו רוח קנאה וגו' ודרשין ליה שכבר עבר (ועלי"ג). או אינו אלא באחד. דקאמר קרא דלפילוי עד אחד אין צה (שם). ת"ל לא יקום עד אחד באיש. מהאי קרא משמעין דכל עד האמור צמורה שנים הים כמפרש ואולי משמע שצאמר לא יקום עד. ולא נאמר עדים איני יודע דאחר קאמר, אלא מדאנטריך למיכסב אחד שמוע מינה דעד שנים משמע, דאין אלא לשון עדות וסמם עדות שנים (ועלי"ג). ואמר דרחמנא הרי לית בה. לעיל קאי לפרושי מסקנא דמילתיה היכי מדרים ועד אין צה (שם). הרי כאן שנים. הרי הוה חסוב כשנים כגון בעדות אשה לומר שמת בעלה ובעדות סוטה לומר נטמאה (רבותא פת). הלך אחד אחר רוב דעות. אין דין עדות צצבר, מדעד אחד נאמן צה, הלכך פסולים נאמנים כשכרים והלך אחר הרוב (שם) אין שם תורת עדות, כי היכי דחד חשיב פסולי עדות נמי חשיב, הלכך הלך אחר רוב דעות ואין עליך

לצבוק אס כשרים אס פסולים (שם קטן ע"י ש"ח). הדרן עלך בי שקינא

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא פ"ה:] (ג) לעיל (א: ג' לעיל ב:, ד) גסוה לעיל ב: סהדרינ' ל', (ט) יצמות פת: קח: כתובות צב: לקמן (ז, ח) לקמן מז: יצמות פת: קח: [תוספתא יצמות פי"ד ע"ש:] (י) [לקמן מז: יצמות פת: קטו, קח: ח] ז"ל ראתי ועי' רש"י, (ט) [ז"ל נטמאת:] (י) שהשכירו עדות האשה כחשם האיש כו' את האיש ימינו עד אחד כו'. רש"י.

תורה אור השלם

- כי יקח איש אשה ובקלה וקחה אם לא תהפא חן בעיניו כי מקצא בה עדות דבר וכתב לה ספר ברייתו ונתן בקדה ושלחה מביתה.
- לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת בכל חטא אשר יקראו על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר: דברים יט טו
- ושָׁכַב אִישׁ אִתָּהּ שְׁבַת זָרָה וְגָעַל מַעְיָנִי אִשְׁתָּהּ וְנִסְתָּרָה וְהָיָה נִטְמָאָה וְעַד אֵין בָּהּ הִדּוּא לֹא נִתְּפָשָׁה:

במדבר ד יג

הגהות הב"ח

(א) במשנה חף כאן על פי: (ג) רש"י ד"ה אמר לך וכו' רבי חיאל מיעטאם בזה אחר ודלעולם במקום שונים לא האמניה תורה עד אחד משום דקא דייק וכו' לא ראיית אלמנא צהדי דגדי קאמו הס"ד וינ"צ כלומר לא הוה ניחא ליה לאוקמי מתני' דלא מיירי אלא בזה אחר זה דמסתמא ודאי כיון דרצו העדות ביחד צאו צבת אחת לצדי אכל צמקון קא מתפרש רש"י דטוא"ל נמי מוקימין לה וצין צבת אחת וצין טוא"ל קמייר:

מוסף רש"י

תלמוד לומר. חאשה מקלקלתי כי מלא צה עדות דצר ולהלן כי (ועלי"ג) בה ולא בקינוי כו' מביעני ליה. דכיון דכמיצ צה מיעטאם הוה ולא מגינן שאר עדיות דלשה מינה וקמו לו צמלמיייהו ככל עדיות שצתורה (שם). הכי גמי קאמר. וגזירה שוה למילתא אחתיו נקט ומתנימין ספורי מתספאם והכי תני מ"ה צה ולא בקינוי לא בסמיה וגזירה שוה לעומתא אשה דעלמא שלא קינא לה בעלה וצא עד אחד ואמר אני ראיתייה שנטמאה דלא מהימן, והכא הוה דמהימן משום דרגלים לדבר (שם). ועד אין בה בשנים הכתוב מדבר. וקאמר עדים שנים אין צטומאה וו אלא עד אחד, וקרא צטומאה קמישפעי ושכב איש אותה שכבת ועד ועדים שנים אין צה אלא אחד והיא לא נתפשה, לא נאנסה, וממילא משעינן דמהימן, מדכמיז והיא לא נתפשה, להאמרי עליה צה הכתוב לזנוט כמזירה, ומרישא דקרא נמי שמעת דמהימן, דקאמר ומעלה צו מעל ושכב איש אותה ואין מעיד דצבר אלא זה, דהאי קרא צתר קינוי כמיצ דכמיצ כמריה ועבר עליו רוח קנאה וגו' ודרשין ליה שכבר עבר (ועלי"ג). או אינו אלא באחד. דקאמר קרא דלפילוי עד אחד אין צה (שם). ת"ל לא יקום עד אחד באיש. מהאי קרא משמעין דכל עד האמור צמורה שנים הים כמפרש ואולי משמע שצאמר לא יקום עד. ולא נאמר עדים איני יודע דאחר קאמר, אלא מדאנטריך למיכסב אחד שמוע מינה דעד שנים משמע, דאין אלא לשון עדות וסמם עדות שנים (ועלי"ג). ואמר דרחמנא הרי לית בה. לעיל קאי לפרושי מסקנא דמילתיה היכי מדרים ועד אין צה (שם). הרי כאן שנים. הרי הוה חסוב כשנים כגון בעדות אשה לומר שמת בעלה ובעדות סוטה לומר נטמאה (רבותא פת). הלך אחד אחר רוב דעות. אין דין עדות צצבר, מדעד אחד נאמן צה, הלכך פסולים נאמנים כשכרים והלך אחר הרוב (שם) אין שם תורת עדות, כי היכי דחד חשיב פסולי עדות נמי חשיב, הלכך הלך אחר רוב דעות ואין עליך

ד מיי פ"א מהל' סוטה הלכה טו והל' ח ופי"צ מהל' גירושין הל' יח סמנ ע"ג טושי"ע אה"ע סימן ח סעף ל':

ה ב מיי פ"א מהל' סוטה הלכה טו והל' ח ופי"צ מהל' גירושין הל' יח יט ופי"ט מהל' רולת ושמירת נפש הל' יג]:

ו ג מיי פ"א מהל' סוטה הלכה יח ופי"צ מהל' גירושין הלכה כ ופי"ט מהל' רולת ושמירת נפש הל' טו טח ח סמנ עשין פח צ טושי"ע אה"ע פ" ח סעי' לו:

תוספות שאגין

ככי האי גונא לכ"צ כפרש"בים דקא' אסתירה ולא קא' אטומאה: גמ' טעמא דקא מכחיש ליה הא לא מכחיש ליה עד כהויא עד אחד אומר אני ראיתייה שנטמאת לא היתה שותה אלמא נאמן. אלא משום הכי מייתי מסיפא משום דצבי אקשויי עלה כי מכחיש ליה מאי הוי הא הימניה רחמנא להאי דאמר נטמאת ככי תרי והוי ליה האי דמכחיש חד ואין דבריו של אחד במקום שנים ל"ח. לא קשיא כאן צבת אחת הא דאמרינן דשתיה מיירי כשכאו בבת אחת והעידו שנים ביחד ולא נתקיימה עדותן בבי"ד והיכא תתורה האמנינו כשנים כהעידו זה אחר זה: (ל) ועולא מי לא מפליג כי צבת אחת בין בזה אחר זה דרשני תני רבה שותה דלא משני כמו ר' חייא והא אמרינן בפרק האשה שלום על הא דתנן עד אחד אומר מת ונשאת וצא עד ואמר לא מת וזו לא תצא לדיוק בגמ' טעמא דנשאת הא לא נשאת לא תנשא והמשני כו'. ומשני ה"ק התיורה להנשא אצ"ג דלא נשאת אלמא משמע דמפליג צולא בין בת אחת לזה אחר זה. וי"ל דאין הכי גמי הוה צצי מפליג עולא הכא אבא אבא רבי חייא לא צבירא ליה דשום דמיקשי תלמודא על מילתיה. אצ"ג י"ל דגבי אשה בעלמא שהי"א דרבנן מפליג בין צבת אחת בין בזה אחר זה דשי להקל פעליה אבל בני סוטה שוהיא דאורייתא בין צבת אחת לזה אחר זה: חד וחד לא היתה שותה ותיובתא דר' חייא ופי"ה דה"ה יהוה מצ" לשוניי מתני' בזה אחר זה המציעתא ואל ק' ליה לר' חייא אלא לא בעי לאוקמי רישא אחד טעמא וסיפא בחד טעמא ועוד דסוף סוף דמדיוקא (ל) דמציעתא הלך מוכח ורישא בבת אחת ומציעתא וסיפא בין צבת אחת בין בזה אחר זה דלעולם במקום שנים לא האמניה תורה עד אחד כפ"ה. ורשב"ם פי' דלא מצ"י לשוניי דמיירי בזה אחר זה ודיוקא דמתני' בבת אחת משום דקמני ורשנים אומרים שנטמאת משמע דבדרי הדרי אתו:

(ז) ואיכא דאמרי כל היכא דאתא עד אחד כשר מעיקרא והכא במ"ע דקמני עד אחד אומר נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת היתה שותה ואוקמי' בפסולי עדות ובין צבת אחת בין בזה אחר זה. (ועי"כ) ר' נחמיה ועי"כ בזה אחר זה איצטריך עיקר לאשמועי' דאי לבת אחת מאי רוב דעות איכא בחד וחד נמי היתה שותה

(א) חולי צ"ל וקשה דמשמע דעולא לא מפליג בין צבת אחת וכו' דשני דמני דלא היתה שותה ולא משני כמו ר' חיאל ואי"ת הא אמרינן:

(ג) חולי צ"ל דצבי חשם מומר דאי' התמירו מדרבנן להפליג בין צת אחת וכו' אבל צטורה לענין דאורייתא אינו מפליג צין וכו'.

(ג) חולי צ"ל דלעולם דמיעטאם גופיה מוכח דמיירי צבת אחת מדקמני ושנים אומרים וכו' וכן כסיפא צוודאי מיירי אפילו צבת אחת דלעולם וכו'.

(ד) נראה דל"ל אלא כולה צפסולי עדות והא דקמני וכו' שותה אוקמינן וכו' ור' נחמיה היא.